

INVESTICIONI PLAN ZA EVROPU

Piše: Ivana LAZAREVIĆ

Evropskoj uniji (EU) su potrebna hitna rešenja radi prevazilaženja trenutne ekonomske stagnacije. Iako je nivo bruto domaćeg proizvoda (BDP) i potrošnje ostao u okvirima iz 2007. godine, nivo investicija je u međuvremenu opao za 15 odsto. Loše ekonomske prilike u mnogim zemljama EU, visok nivo javnog duga, visok nivo nezaposlenosti, dodatno su pogoršale sliku u očima potencijalnih investitora čiji novi kapital i znanja nedostaju evropskoj privredi.

Vidljiv je nedostatak privatnog kapitala za ulaganje u rizičnije, ali važne i potencijalno visoko profitabilne poduhvate (tzv. *venture capital*). Takođe, investitori se drže često po strani zbog regulatornih prepreka i nepredvidljivosti ekonomske situacije u Evropi, što je delom dovelo do manjka investicija u EU. Istovremeno, postojeći višak likvidnosti u finansijskom sektoru nije uloženi u nove projekte zbog averzije prema riziku i nepostojanja tela koje bi moglo da apsorbuje višak rizika.

Evropski pokret
Srbija

**FRIEDRICH
EBERT
STIFTUNG**

Investicioni plan kao rešenje

Predsednik Evropske komisije, Žan Klod Junker, predložio je rešenje za navedene probleme u vidu Investicionog plana za Evropu (IP). Junkerov plan je već viđen kao novi Maršalov plan za Evropu.

Implementacija IP-a podrazumeva paralelan rad na tri nivoa u periodu 2015–2017:

- Angažovanje sredstava za investiranje, bez kreiranja novog javnog duga, boljim korišćenjem postojećih izvora finansiranja;
- Pružanje podrške projektima i investicijama u ključnim sektorima (infrastruktura, obrazovanje, istraživanje i inovacije) i
- Uklanjanje (ne)finansijskih prepreka investiranju koje se pojavljuju u pojedinim sektorima.

Efikasnije korišćenje postojećih fondova, zajedničkog EU budžeta, kao i finansijskih instrumenata ostvariće se angažovanjem Evropske investicione banke (EIB), koja je nosilac IP-a, i koja će u startu obezbediti deo sopstvenih sredstava potrebnih za implementaciju IP-a. Na ovaj način obezbeđena sredstva usmeriće se u dva pravca: investicije u projekte od strateškog značaja u oblastima infrastrukture, obrazovanja, istraživanja i inovacija i investicije za mala, srednja preduzeća i preduzeća koja imaju do 3.000 zaposlenih (eng. *mid cap firms*).

INVESTICIONI PLAN I ENERGETSKA UNIJA

Posebnu vrednost ovog plana predstavlja njegova veza za uspostavljanjem Energetske unije. Investicioni plan i Energetska unija su viđeni kao pobednički tandem budući da postoji veliki broj projekata koji bi mogli da budu implementirani u oblasti energetske efikasnosti, obnovljivih izvora energije i energetske infrastrukture. U maju 2015. EIB je u sklopu Investicionog plana za Evropu, odobrila 8 milijardi evra podrške za 21 projekat koji će biti realizovan u Španiji, Francuskoj, Finskoj i drugim delovima Evrope.

Investicioni plan je iniciran na nivou EU i nije predviđeno inicijalno finansijsko učešće pojedinačnih zemalja članica. Međutim, ponuđene su posebne pogodnosti za zemlje članice EU koje budu uložile sredstva. Tim zemljama će biti obezbeđen određen nivo fleksibilnosti pri ispunjavanju obaveza koje propisuje Pakt za stabilnost i rast. Takođe, predviđene su pogodnosti za Nacionalne banke za promociju (engl. National Promotional Banks), regionalne vlasti i privatne investitore. Na ovaj način bi se povećala predviđena sredstva za sprovođenje IP-a.

Do sada je 7 zemalja članica EU stavilo na raspolaganje dodatna sredstva kao podršku Investicionom planu (Nemačka, Francuska, Italija i Poljska će uložiti po 8 milijardi evra, Španija – 1,5 milijardi evra, Slovačka – 400 miliona evra i Luksemburg – 80 miliona evra).

Evropski fond za strateške investicije

Operativni mehanizam za implementaciju IP-a je Evropski fond za strateške investicije (eng. *European Fund for Strategic Investments – EFSI*). Fond će biti uspostavljen u okviru EIB-a, koja će u njega u startu uložiti 5 milijardi evra (Tabela 1: EFSI

– Struktura). Na osnovu garancija iz postojećih evropskih fondova biće u startu obezbeđena dodatna kontribucija u iznosu od 16 milijardi evra. Polovina ovih garancija biće obezbeđena od programa Horizont 2020, Instrumenta za povezivanje Evrope (eng. *Connecting Europe Facility – CEF*) i budžetskih marži. Takođe, otvorena je mogućnost da zemlje članice koriste i dostupne evropske strukturne i investicione fondove, iz kojih je moguće dobiti sredstva u vrednosti od 200 milijardi evra do 2017.

Evropska komisija tvrdi da IP ima potencijal da podigne BDP EU između 330 i 410 milijardi evra i da dovede do otvaranja između 1 i 1,3 miliona radnih mesta.

Multiplikator koji je primenjen u ovom slučaju iznosi 1:15, što znači da će jedna milijarda evra uložena kroz ovaj plan rezultirati investicijama u iznosu od 15 milijardi evra. EIB je došla do ovakve procene koristeći istorijske podatke. Multiplikator izaziva ozbiljne dileme u javnosti, iako EIB tvrdi da je reč o konzervativnom scenariju, budući da oni očekuju više efekte multiplikacije.

Tabela 1 : EFSI – Struktura

	Izvor sredstava	Iznos u mlrd. EUR	Multiplikator	Ukupno u mlrd. EUR	Uložiti u...
E F S I	Evropska investiciona banka	5	15	75	mala, srednja i „mid cap“ preduzeća
	Garancije dostupne iz EU fondova	16	15	240	...infrastrukturu, obrazovanje, energetiku, inovacije, istraživanja
	Σ	21	15	315	

Predviđeno je da EFSI ima samostalnu upravu i posebnu komisiju (eng. *Investment Committee*) koja će se baviti odabirom projekata koji odgovaraju prioritetima Investicionog plana. Ova komisija posebno mora da vodi računa o tome da projekti koje odobrava ne budu finansirani na uštrb postojećih privatnih inicijativa, kao i da izbegava donošenje politički motivisanih odluka. Komisija će takođe procenjivati rizik ulaganja u određene projekte i vrednost koju bi takvo ulaganje moglo da garantuje. Od pravilnog funkcionisanja rada komisije zavisice konačan efekat koji će imati ne samo EFSI, već i sama ideja sprovođenja sveobuhvatnog investicionog plana za oporavak Evrope.

Predviđeno je uspostavljanje Hub-a za pružanje saveta investitorima (eng. *European Investment Advisory Hub*). Udruživanje ekspertskog i tehničkog znanja EIB i EK daće važne smernice pri formulisanju i implementaciji projekata. Takođe je predloženo i uspostavljanje transparentnog sistema razvoja i implementacije projekata (eng. *Transparent Project Pipeline*) na nivou EU.

**ISTRAŽIVAČKI
FORUM**

Sledeći koraci

U maju 2015. godine postignut je dogovor o regulativi kojom se uspostavlja EFSI. Regulativa, između ostalog, povezuje Horizont 2020 i Instrument za povezivanje Evrope sa EFSI. Evropska komisija je predstavila takav predlog i pozvala na njegovo hitno usvajanje kako bi EFSI postao što pre operativan. Na Savetu ministara finansija zemalja članica održanom 19. juna 2015. godine, usvojena je regulativa o kojoj se Evropski parlament pozitivno izjasnio na plenarnom zasedanju 24. juna 2015. godine. Očekuje se da prvi projekti finansirani sredstvima EFSI-ja budu odobreni u septembru 2015. godine.

Ivana LAZAREVIĆ je asistent na projektu u Evropskom pokretu u Srbiji

ISTRAŽIVAČKI FORUM

predstavlja programsko telo Evropskog pokreta u Srbiji i funkcionalni mehanizam za uključivanje relevantnih nezavisnih stručnjaka, članova i bliskih saradnika EPUŠ-a u istraživačko-analitički rad, odnosno proces zagovaranja alternativnih predloga javne politike u svim oblastima relevantnim za proces evropske integracije Srbije.

Cilj IF-a jeste da sveobuhvatnim, multidisciplinarnim i pravovremenim praktično-politički usmerenim istraživanjima, podrži zagovaračke napore EPUŠa i doprinose poboljšanju kvaliteta javnih politika.

Kralja Milana 31/II
11000 Beograd
Republika Srbija
tel: + 381 11 3640 174
fax: + 381 11 3640 202

www.emins.org

Mišljenja i stavovi izraženi na ovim stranicama predstavljaju isključivo mišljenja i stavove autora i ne predstavljaju nužno zvaničan stav Evropskog pokreta u Srbiji i Fondacije Fridrih Ebert.